

II.

Het voorstel *d* gaat uit van de grondgedachte, dat er twee gelijkwaardige partijen zijn, de Nederl. maatschappij tot bevordering der geneeskunst en de Maatschappij tot bevordering der pharmacie, voor welke het noodig en nuttig is, zich te vereenigen. Gesteld, deze grondgedachte was juist, dan lag het zeer zeker in onze lijn, na het algemeen bindend besluit van 1912, na de voorstellen A1—A5 van 1913, na den leiddraad van 1914, te trachten, eenerzijds met de fondsleden, anderzijds met de apothekers, door verbonden strijd te voorkomen, mits door zoo'n verbond iets bereikt werd of door zoo'n verbond een compromis werd gesloten. Voor iets dergelijks legden wij den grondslag ten opzichte van de arbeidersvereenigingen bij de aanneming van den leiddraad in 1914, vooral door de toevoeging van het staartstuk A 5,2: waardoor het mogelijk werd, veel strijd te voorkomen, met wederzijdsche eerbiediging van eigen standpunt. Bovendien had dit staartstuk nog dit voordeel, dat wij niet zoo vast werden verbonden aan de apothekers, als men vreesde, dat in de toekomst anders zou worden voorgesteld. De leiddraad werd aangenomen; van plannen van verbintenis met de apothekers, waarmede het hoofdbestuur reeds een jaar zich bezighield, werd officieel niets vernomen. Toch werden reeds hier en daar afdelingsfondsen opgericht, gesprekken met apothekers gehouden, machtsgrenzen vastgesteld, alles buiten eenig besluit van een algemeene vergadering om.

Wel hadden wij ons algemeen bindend besluit genomen, waarin het tweede artikel een minimummacht voor ons zelf opeischte in nieuw op te richten ziekenfondsen en mochten wij met recht verwachten, dat in onze eigen afdelingsfondsen deze minimummacht uitzondering zou zijn en grootere macht regel, maar wij bemerkten alras, dat, buiten eenige beslissing van een algemeene vergadering om, in onze eigen algemeene afdelingsfondsen meer dan de minimummacht niet voor ons was weggelegd.

Voor de hand zou toch liggen — altijd nog uitgaande van de voor de apothekers veel te gunstige grondgedachte, dat een apotheker ten opzichte van een ziekenfonds met een geneeskundige gelijkwaardig is —, dat in een fonds van bijv. 60 artsen en 30 apothekers, in het bestuur, naast *x* leden, 6 artsen zouden zitten en 3 apothekers, immers van elke soort een gelijk gedeelte, maar nergens werd naar een dergelijke verhouding gestreefd; overal werd het aantal artsen in het bestuur gelijk aan dat der apothekers gesteld, m. a. w. onze macht in verhouding op de helft of een vierde teruggebracht. En waarom? Omdat onzerzijds het klakkeloos genomen bindend besluit der apothekers zoo maar aanvaard werd. Wij hadden in 1912 een algemeen bindend besluit genomen; dus deden de apothekers, op de hoogte gebracht van onze plannen, dat ook, zelfs in dezelfde bewoordingen; *wij* veranderden den tekst, *zij* ook; *wij* wilden vrije artsenkeuze, *zij* ook vrije apothekerskeuze; *wij* een welstandsgrens, *zij* ook; *wij* wilden een zekere macht, wel, zeer eenvoudig; dus *zij* ook; maar waarvoor *wij* zweetten, werkten, vergaderden en vochten, daar werd hunnerzijds alles eenvoudig nageschreven, en op hun algemeene vergadering beslaan de discussies over dit machtsartikel dan ook $\frac{1}{2}$, zegge en schrijve een halve bladzijde. Risum teneatis, amici.

Een oogenblik hebben wij ons gepaaid met de gedachte, dat het dispensatiebesluit der apothekers (zie bldz. 1761 voorl. alinea) iets zou beteekenen; het bleek spoedig genoeg, niets om het lijf te hebben. De voortvarendheid hunnerzijds ging zelfs zóóver, dat geëischt werd, dat, als in een bepaald fonds geen geschikt apotheker-bestuurslid te vinden was, een apotheker van een naburige afdeling dan maar mee moest regeeren, om toch maar de volle machtsmaat te krijgen, of anders, dat een apotheker zelfs méér stemmen zou uitbrengen dan een arts. Dat is de toestand in de algemeene afdelingsfondsen, het bolwerk van onze toekomstige actie. Daarnaast zouden wij dan in de contracten, te sluiten met rechtspersoonlijkheid bezittende instellingen,

althans ons zelf kunnen zijn. Wie zoo dacht, dacht buiten den apotheker. De eisch werd al heel gauw gesteld, dat allereerst zooveel mogelijk contracten zouden loopen over het algemeene afdeelingfonds en vervolgens, dat ook de contracten, die niet daarover zouden loopen (A V, 20.) aan „bepaalde” eischen zouden voldoen. Die bepaalde eischen zijn nu geformuleerd. Men leze ze na in art. 7 en 8. Beiderzijds wordt de eerste voorwaarde van het bindend besluit van de andere maatschappij gegarandeerd, maar bovendien door onze maatschappij de vierde voorwaarde van het bindend besluit der apothekers. Dat die vierde voorwaarde ons niets aangaat, is door BERDENIS VAN BERLEKOM en STOOP m. i. afdoende aangetoond. Daarnaast moet de geldquestie — vijf achtste tegen drie achtste, toch zeker het allerminste, wat ons toekomt, — nota bene nog bevochten worden. En nu staan wij voor de beslissing: de maatschappij van 600 apothekers is wel zoo goed, zich op één lijn te willen stellen met de „zuster” maatschappij van 3000 geneeskundigen, die ten opzichte van ziekenfondsen toch zeker meer waard zijn dan *zesduizend* apothekers; want wij zijn niet gelijkwaardig; wij zijn méérwaardig, de apothekers zijn in ziekenfonsaangelegenheden niet onze broeders, maar door geschiedkundige rechten, hún éénige rechten, hoogstens onze achterneven. Een ziekenfonds toch is een instelling, die een band legt tusschen patiënten en dokters; de apotheker levert daarbuitenom geneesmiddelen op recept, zooals de oculist de brillen en de bandagist de bandages. Dat hun opleiding anders is, doet aan deze verhouding niets af. Men leze de discussies na van onze laatste algemeene vergaderingen, men leze de betoogen, dat in ziekenfonsaangelegenheden voor onzen stand de verhouding tot de patiënten hoofzaak is, gaande boven de geldelijke belooning, enz. en men vrage zich af, of een enkel daar genoemd argument er voor pleit, om hetzelfde voor de apothekers op te eischen. De patiënt kent hem niet; den patiënt, die zelf zijn arts kiest, omdat vertrouwen in zijn dokter een stuk genezing is, boezemt het volstrekt geen belang in, wie zijn apotheker is. Er is tusschen apotheker en patiënt niets, geen enkele band; hen scheidt alles; de patiënt kent alleen de apotheek. Voor den apotheker is aanzien, vertrouwen, vriendschap niets, betaling het eenige. Dit is geen aanmerking mijnerzijds, dit is vaststellen van een feit. En, op den man af gevraagd: als de apotheker geen geschiedkundig recht had, wie zou het uitvinden, hem in ziekenfondszaken te laten medespreken? En dezen zouden nu in ziekenfonsaangelegenheden onze meerderen, of zelfs onze gelijken zijn?

Trouwens zij zelf beweren niet, eenige persoonlijke aanraking met de patiënten te hebben; de meesten toch noemen zich niet met hun eigen naam, maar werken onder een firmanaam. En met dezen stelt gij u gelijk, collegae, neen stelt gij u onder; voor hen haalt gij de kastanjes uit het vuur, met hen zult gij u voor altijd verbinden!

En liepen nu nog de belangen der artsen en apothekers steeds evenwijdig, dan nog zou men over veel inconsequenties kunnen heenstappen, als geen andere uitweg overbleef; maar dát leert de Maatschappij van pharmacie u wel anders: waarvoor is hun penetratiefonds? Om apothekers, die zich vestigen tusschen apotheekhoudende artsen, eenige jaren te ondersteunen, ten einde ten slotte een deel der verdiensten onzer collegae op henzelf te doen overgaan. En waarom werd op hun aandringen het voor de artsen zeer noodlottige wetsontwerp ingediend aangaande de artsenijbereidkunde, waardoor menig collega broodeloos dreigt te worden? Omdat zij zich volmaakt vrij voelen van onzen stand.

En dit is hun recht: eenerzijds ons bestrijden op ons eigen terrein, anderzijds ons gebruiken voor eigen doeleinden. Maar dan is het ook ons recht, ons te verzetten tegen een te nauwe verbintenis. Het voorstel *d* is m. i. dan ook door amendeering niet te verbeteren. Wij zijn nu eenmaal sinds twee jaar in een moeras en wij zullen er in blijven, tenzij wij met een forschen ruk ons nog juist bijtijds aan den pharmaceu-

tischen greep weten te ontrukken. Nu of nooit. Alles kan nog rech kom, maar dit is de eerste, maar ook de laatste kans. Wordt dit contract aangenomen, dan zitten wij voor goed aan de apothekers vast; verwerpen wij het voorstel, dan zal zeer zeker in het eerste half jaar onze weg niet op rozen gaan, maar wij hebben onszelf hervonden. Moge de algemeene vergadering ditmaal verder zien dan ons hoofdbestuur.

Utrecht, 15 Juni 1915.

A. SCHUCKINK KOOL.

ZIEKENBRIEFJES.

I.

Als een der voornaamste bestaansrechten der bij elken geneesheer beruchte ziekenbriefjes wordt hun onmisbaarheid voor de verzekeringsmaatschappijen en de ziekenfondsen genoemd. Om dit argument aan de voorstanders uit de hand te slaan, zij het mij vergund het volgende ervaringsfeit mede te deelen.

Naar aanleiding van een op voorstel van collega BERDENIS VAN BERLEKOM en ondergeteekende in 1910 door de afdeling Walcheren aangenomen motie, de wenschelijkheid van afschaffing der ziekenbriefjes uitsprekende, besloot het bestuur van het ziekenfonds der werklieden van de Koninklijke maatschappij „de Schelde” te Vlissingen uit eigen beweging, voortaan deze briefjes niet meer te vragen en de contrôle te doen geschieden door de werklieden-leden van genoemd bestuur. De invloed van dezen maatregel blijkt uit het onderstaande statistiekje:

Jaar	Gemiddeld aantal werklieden	Aantal ziektedagen	Gemiddeld aantal ziekte-dagen per werkman
1909	1556	11816	7.6
1910	1349	11267	8.35
1911	1598	9659	6.04
1912	1679	10027	5.97
1913	1727	10964	6.35
1914	1757	11361	6.46

Het is wel niet noodig te vermelden, dat, na deze ervaring, het ziekenfondsbestuur niet meer terugverlangt naar de ziekenbriefjes der geneesheeren.

Vlissingen, 14 Juni 1915.

A. STAVERMAN.

II.

Mag ik een enkele opmerking maken naar aanleiding van het voorstel e van het hoofdbestuur? Bij eventueele aanneming daarvan wordt het aantal bindende besluiten weer met een vermeerderd. Is dat noodig of nuttig? Over het algemeen zijn de artsen zeer gesteld op vrijheid van handelen, zóó zelfs, dat ik hen door een inspecteur van de volksgezondheid heb hooren betitelen als anarchisten. En nu gaan wij ons hoe langer hoe meer *binden*. Bindende besluiten schijnen nu eenmaal noodig te zijn, een noodzakelijk kwaad. Maar laten wij ons daarin zooveel mogelijk beperken en als eisch stellen, dat zij beslist noodig of nuttig zijn voor de aan onze zorgen toevertrouwde zieken, voor onzen stand of voor onze Maatschappij. Het bindend besluit ontrent het niet afgeven van ziekenbriefjes voldoet aan geen van die eischen. Ook geldt het hier geen geneeskundige ethiek.

Wij ontdoen ons alleen van een beetje moeite, zooals collega SNOECK HENKEMANS in het *Tijdschrift* van 17 April doet uitkomen. Daarvoor de vrijheid van handelen der leden van de Maatschappij aan banden te leggen komt mij bedenkelijk voor. En